

## Spremembe zakona o tujcih usodne predvsem za migrantske družine

Javni poziv k umiku zahteve po izpitu A1 ob podaljšanju dovoljenja za začasno prebivanje

V Ljubljani, 19. 3. 2023

Javni diskurz, ki se sproža ob napovedanih spremembah Ztuj-2F in pomanjkanjem delovne sile v Sloveniji, je zaskrbljujoč. Potencira ga dejstvo, da slovensko gospodarstvo potrebuje delavce. Zato so potrebne tudi zakonske spremembe, ki omogočajo njihov vstop na trg delovne sile - pred začetkom poletne turistične sezone, ko bo potreba po delovni sili največja. Slovenski predsednik vlade Robert Golob je ob nedavnem obisku Bosne in Hercegovine (13. 3. 2023) zagovarjal vstop te države v Evropsko unijo in izpostavil olajšanje določenih pogojev pri pridobitvi dovoljenj za delo in bivanje za državljane BiH. Njegov obisk in govor o regionalnem partnerstvu je tako potrebno razumeti tudi v luči izčrpavanja poceni delovne sile iz roba Evrope v smeri njenih gospodarskih središč. Bosanski delavci in delavke namreč že desetletja gradijo Evropo od spodaj.

Le nekaj dni prej, 11. 3. 2023, je časopis Delo objavil posebej sporno naslovno zgodbo s senzacionalističnim naslovom - *Tujci zlorabljajo pomanjkljivo zakonodajo* -, ki aludira, da se tujci nepošteno okoriščajo na račun luknjaste slovenske zakonodaje. Fokus članka je priseljevanje v Kranj in predvsem tegobe tamkajšnjega župana Matjaža Rakovca iz vrst Socialnih demokratov (SD). Rakovec, ki naj bi bil župan vseh prebivalcev mesta Kranj, je tamkajšnje priseljence in prebivalce namreč označil kar za okupatorje: *"Kranj so dejansko zelo okupirali. [...] Pri nas so v središču poceni stara stanovanja, ki so jih priseljenci pokupili, kupijo stare propadajoče hiše tudi v okolici Kranja, naselijo vanje veliko svojih rojakov, to domačini opažajo in postajajo živčni."* Tovrsten govor o priseljencih je poleg tega, da je neprimeren, tudi nevaren, ker vzbuja nezaupanje in celo sovraštvo, krepi negativne stereotipe in odtuja pomemben del družbe.

Sovražni diskurz o priseljencih kot okupatorjih in prevarantih zakriva realnost izkoriščevalskih razmerij, ki jih aktualna zakonodaja o tujih delavcih v Sloveniji pravzaprav utrjuje. Novi predlogi Ztuj-2F sicer sproščajo pogoje migrantskega dela v Sloveniji, vendar hkrati delavcem otežujejo uveljavljanje temeljnih pravic, kot je na primer pravica do družinskega življenja. Zakonske

spremembe ZTuj-2F, ki jih je sprejela nekdanja vlada pod vodstvom SDS, so podaljšale obdobje, ko lahko tuji delavci v Sloveniji pridobijo pravico, da se združijo s svojimi najožjimi družinskimi člani iz enega na dve leti. Aktualne načrtovane zakonske spremembe trenutne vlade prav tako puščajo določbo, da mora polnoletni pridružen član gospodinjstva ob podaljšanju bivanja po prvem letu življenja v Sloveniji opraviti jezikovni izpit na ravni A1. V primeru, da v prvem letu bivanja ta pogoj ni opravljen, ta oseba nima pravice podaljšanja svojega bivanja v Sloveniji. V primeru družine delavca iz Albanije, ki je dovolj delal in dokazal zahtevani znesek cenzusa dohodka za vse člane družine ter uspešno opravil administrativno zahteven postopek združitve članov družine, to pomeni, da bi morala njegova žena v enem letu bivanja v Sloveniji opraviti jezikovni izpit. V primeru, da se to ne zgodi, je vprašanje, ali ji v tem primeru grozi deportacija v matično državo. Ali bo v takšnem primeru Republika Slovenija izvajala prisilne ločitve družin? Nove predlagane zakonske spremembe priseljene delavce, skupino, ki jo država potrebuje in ki bistveno prispeva k krepitvi družbenega bogastva, reducira zgolj na delovno orodje, pri tem pa ji omejuje dostop do temeljnih pravic. Ali je vloga priseljenega delavca zgolj ta, da bogati žepe hotelirjev in nepremičninskih špekulantov?

Predlagane zakonske spremembe za tujce sicer predvidevajo brezplačne tečaje slovenskega jezika in delno kritje stroška izpita. Četudi bi te ukrepe obravnavali v dobri veri, je dejstvo, da v Sloveniji ni kapacitet, ki bi lahko zagotovile kvalitetne jezikovne tečaje več tisoč osebam, ki jih predlagane spremembe zadevajo. Predvidene spremembe ne bodo prispevale k izboljšanju razmer, temveč bodo pomemben del družbe vrgle v nemogočo situacijo in pravno zanko težavnega urejanja pravice do bivanja v tuji državi. Takšne spremembe ne prispevajo k učinkoviti integraciji, prej vzpostavljajo pogoje za segregacijo. Pri njih gre kvečjemu le za željo po discipliniranju prebivalstva in nekakšen socialni inženiring brez pravih dolgoročnih socialno-integracijskih načrtov in sredstev.

Zahteva po znanju jezika je sicer razumljiva. Vendar mora biti prilagojena tudi tistim, ki prihajajo iz območij jezikov, ki nimajo slovanskih jezikovnih korenin. Še posebej pa mora v ospredju tega učnega procesa stati integracijska politika in ne politika izključevanja. Demonizacija in izključevanje ne bodo prinesle ustreznih rešitev, saj pravzaprav ne zmorejo nagovoriti pravega problema. Zato tudi odgovora na težave, ki jih navaja župan Kranja, ne gre iskati v povečanem nadzoru, represivni politiki in celo lobiranju na nacionalni ravni za "manj tujcev" kot tudi ne v zaostrovanju zakonodaje. Odgovor leži v poglobljenih in podprtih programih integracije, ki naj pripomorejo k vključevanju tujcev v družbo in k družbeni koheziji ob upoštevanju temeljnih pravic in dostojanstva vseh.

Kot primer lahko vzamemo navedbo iz problematičnega članka, ki izpostavlja, da je kranjski župan Rakovec skupaj z ravnatelji šol, predstavniki centra za socialno delo, policije in finančne uprave pred časom oblikoval komisijo, v kateri so proučevali "anomalije", ki spremljajo množično priseljevanje, in pripravili predloge, kako nastale težave odpraviti. Vprašanje, ki se zastavlja, je, ali so v tej komisiji bili tudi predstavniki priseljske skupnosti. So lahko predlogi, ki jih je tovrstna komisija oblikuje, sploh relevantni, če v proces ni vključena tudi skupina, ki jih konkretni ukrepi najbolj zadevajo? Izzive, ki jih prinaša nujno potrebno priseljevanje, je mogoče reševati zgolj, če je v odločevalske procese vključena skupnost kot celota, kar pomeni, da morajo biti slišani tudi priseljski glasovi.

Zato pozivamo vlado republike Slovenije, da iz zakonskih predlogov izključi zahtevo po opravljenem izpitu A1, kot je trenutno opredeljena, da izpit prilagodi, predvsem pa da nameni več sredstev za programe integracije na lokalni ravni. Vse spremembe pa morajo potekati v sodelovanju z lokalnimi migrantskimi skupnostmi z namenom povečevanja ne le družbene vključenosti, temveč tudi sodelovanja prebivalstva na lokalni ravni, ki se le kot kohezivna skupnost lahko sooča z izzivi na konstruktiven in strpen način.

Javni poziv sta pripravili organizaciji

Infokolpa



KD Gmajna

